

NAŠA MOČ

GLASILO SLOVENSKEGA DELAVSTVA

Izhaja vsak
: petek. :

Uredništvo in
upravnštvo v
Kopitarjevih
ulicah št. 6.

Naročnina znaša:
celoletna . . . K 3—
pololetna . . . „ 1.50
četrtletna . . . „ 0.75
Posam. šte. „ 0.10

Štev. 51. V LJUBLJANI, dné 20. novembra 1908. Leto III.

oseb. Vsaj izprva, preden se za posle in poljedelske delavce tuptam ne ustanove posebne društvene bolniške blagajne, bodo vse te osebe pristopile k okrajnim bolniškim blagajnam. Volivna pravica v odbore bolniških blagajen se bo lahko raztegnila, da bodo vsi, ki so dopolnili 20. leto, smeli voliti. Potemtakem je čisto jasno, da bodo v bolniških blagajnah odločevali novi zavarovanci. Že zato je poročna volitev, ki bo tudi manjšini zagotovila primerno zastopstvo v odboru, nujno potrebna.

Eno najvažnejših vprašanj, ki glede na bolniško zavarovanje buta na dan, je pa: Kaj bo z zdravniki. Zavarovanci se podvoje. Več nego ena petina vsega avstrijskega prebivalstva bo zavarovana v bolniških blagajnah; in za vse bo treba preskrbeti zdravniško pomoč. Spori med bolniškimi blagajnam in zdravniki so že zdaj precejšnji: odslej bo zanje še mnogo več priložnosti. Poglejmo si, kaj pravijo prvi in drugi.

Zdravniki tožijo, da imajo v bolniških blagajnah za svoje delo premajhno plačo. Zdaj plačujejo blagajne zdravnike kar počez; določijo jim letno plačo in povrnitev dejanskih stroškov pri vožnji. To zdravnikom ni všeč iz navedenega vzroka. Zato se potegujejo, naj se da bolnikom na prosto, katerega zdravnika si hočejo izbrati; seveda bi potem zdravniki ne imeli stalno določene letne plače, marveč bi se jim plačevalo od slučaja do slučaja in ta reč bi bila mnogo dražja. Zdravniki tudi pravijo, da je za bolnika mnogo bolje, če si izbere veččaka, ki ima vanj zaupanje; s tem se tudi lažje zdravi. Tudi to ni všeč zdravnikom, da so sedaj odborom nekako podložni in zahtevajo, naj se nastavijo iz zdravnikov samih komisije, ki bodo nadzirale delovanje zdravnikov po zavarovancih in bolniških blagajen.

Bolniške blagajne pa pravijo, da se te zahteve ne morejo izpolniti, ker bi mnogo pre-

več stale. Ne samo, da bi se moralo svobodno izbranim zdravnikom neprimerno več plačati, marveč tudi bolniške podpore bi narastle. Zdravniki bi si izkušali pridobiti zaupanje zavarovancev, da bi jih več k njim prihajalo, in zato bi ne gledali tako strogo na take, kateri se samo delajo bolne. Mnogo več simulantov bi dobilo bolniške podpore, nego doslej.

Teh sporov ni mogoče spraviti s sveta. Vladni načrt določa to-le: Bolniške blagajne naj napravijo z zdravniki pogodbe, ki naj v njih natanko določijo, koliko se jim mora plačati za njihovo delo in kakšne dolžnosti imajo. Pogodbe se lahko napravijo s posameznimi zdravniki, da torej zavarovani bolnik, razen v nujnih slučajih, ne sme rabiiti drugoga, nego določenega zdravnika, če hoče, da ga zanj plača bolniška blagajna; lahko se pa tudi pogodi bolniška blagajna z vsemi zdravniki svojega okrožja. Da se doseže soglasje, sestavi deželna vlada za vsako deželo posebne komisije, ki jim predseduje za to imenovani politični uradnik. Če se imajo bolniške blagajne kaj pritožiti proti zdravnikom, ki so z njimi sklenile pogodbo, bodo razsojala o tem deželna zavarovalna sodišča, v njih bodo po tri osebe: en sodnik, en zdravnik in en zastopnik bolniških blagajen.

Ako bi pa v kakem kraju ne bilo mogoče skleniti pogodbe z zdravniki, more deželna vlada izjemno določiti, da si zavarovanec na svojo roko sam išče zdravnika. V tem slučaju se mu seveda mora bolniščina vsaj za 68 vrniti na dan zvišati.

Na Slovenskem je po kmetih zdravnikov razmerno zelo malo; saj ga n. pr. celo v Domžalah, kjer je toliko delavcev, Medvodami in v Vevčah nimajo. Kako se bo moglo preskrbeti, da bodo preskrbljeni vsi novi zavarovanci, raztreseni po vseh hribih in dolinah naše domovine, za zdravniško pomoč? Pogodbe de-

PROŠNJA IN OPOMIN.

Ko se nagiba leto h koncu, prosimo in opominjamo vse naročnike, ki naročnine dozdaj še niso v celoti ali deloma poravnali, naj to po prejemu te številke takoj store, da ne bo treba pošiljati jim posebnih »Opominov«, kar povzroča nam in naročnikom nepotrebne sitnosti.

Bolniško zavarovanje in zdravniki.

Po novi vladni predlogi o socialnem zavarovanju se bo tudi bolniško zavarovanje v marsičem izpremenilo. Že v zadnjem članku smo povedali, da se bo število zavarovanih oseb zelo pomnožilo. Leta 1906 je bilo zavarovanih v vseh bolniških blagajnah naše države 2,946.668 oseb, med temi v okrajnih bolniških blagajnah 1,271.000. Po novem se prikloptji zavarovanju tudi poljedelski in gojzdni delavci, katerih število znaša 2,085.000, in domači posli, katerih je 478.000, torej skupno 2,563.000

Socialni kurzi.

Naša S. K. S. Z. prireja letošnjo zimo na treh krajih socialne kurze za naše delavstvo v Ljubljani, Vevčah in v Preski. Priznati moramo, da kaže delavstvo zanje mnogo zanimanja in se jih pridno udeležuje. Še bolj bi jih pa cenilo, ko bi bilo splošno znano, kakšnega pomena so takšni kurzi za delavčev izobrazbo sploh in posebej še za razvoj naših organizacij.

Tak socialni kurz najprej izpopolnjuje izobrazbo ljudske šole, o kateri moramo trditi, da je zaostala daleč za potrebami naše dobe. Ljudska šola, kakršno imamo, je bila dobra še pred 100 in pred 50 leti. Takrat je še veljalo načelo, da je »pamet podložnikov omejena« in da vladar »vse vidi, vse ve in skrbi za vse, kar je potrebno za duševni in telesni razvoj ljudstva«. Z ustavo in zlasti še z uvedbo splošnih enakih volivnih pravic se je pa ta položaj bistveno izpremenil. Danes ljudstvo samo po svojih poslancih kuje postave v državnem zboru. Ljudstvo ima torej samo vso moč v rokah. In vendar se naša šola ne ozira prav nič na ta veliki napredek nasproti nekdanjim časom. Fant, ki doseže 14. leto, dobi odpustnico iz šole in si poišče svoj kruh. Nihče se ne zmeni zanj, da bi ga poučil o pravicah, ki ga čakajo, ko

dopolni 24. leto. Takrat postane naenkrat volivec in ni čudno, da se mlada kri prav rada vseda na socialno-demokratske limanice, ker ni imel nikdar prilike, poučiti se o glavnih pojmih človeške družbe. Socialni kurzi mašijo tu veliko vrzel s tem, da se v njih obravnavajo trezno in mirno bistvena gospodarska vprašanja, pomen organizacije delodajalcev in delojemalcev, delavsko varstvo itd. Razsošno presojanje teh tako važnih stvari se razlikuje od hujskanja v socialnodemokratskih listih in na njih shodih o tem, da vsak lahko mirno in neoviran pove svoje mnenje o predmetu, ki se razpravlja. Marsikateri predsodek zoper krščansko-socialno gibanje se razprši na ta način in marsikatera socialnodemokratska fraza se pokaže v vsej svoji nagoti.

Neprecenljivega pomena so pa taki kurzi za naše organizacije. V naših strokovnih društvih opazujemo vedno bolj, koliko je delavstva, ki v srcu čuti z nami. Manjka nam pa govornikov, ki bi si upali sami nastopati in nasprotnikom povedati odločno in spretno, da nimajo prav. Manjka nam zlasti tudi agitatorjev in spretnih voditeljev za naša zborovanja. Za vse to se vzgaja delavec v naših kurzi. V Ljubljani je stvar sedaj n. pr. tako urejena, da vsak večer predseduje en delavec (oziroma delavka), eden pa vodi zapisnik.

Kakor rečeno, se v teh kurzi obravnava zlasti razne točke delavskega vprašanja. V Ljubljani smo imeli letos tri večere. Na prvem smo se eorganizirali in čuli tudi prvo predavanje o ustroju moderne človeške družbe: o fevdalni aristokraciji, kapitalistiških in delavskih stanovih, kmetu, obrtniku in industrialnem delavstvu. Drugi večer se je obravnavalo vprašanje, kako se je vsled novih gospodarskih razmer in iz načela gospodarske svobode razvila industrija in trgovina, ž njo v zvezi je nastal kapitalizem na eni strani, na drugi pa milijoni industrialnega delavstva, ki vdinjujejo velikemu kapitalu svojo telesno in duševno moč. Razgovor tretjega večera so tvorile osnovne točke socialnodemokratskega programa, kakor ga je zasnoval Marx.

Ta kratki pregled kaže, kako važni so taki večeri za delavca, če si hoče biti na jasnem o svojem položaju in spoznati pota, po katerih si lahko izboljša svoj gospodarski položaj. Vabimo torej vse naše organizirano delavstvo na te večere, ki se vrše v Ljubljani vsak četrtek zvečer od pol 8. ure dalje v prostorih krščansko-socialne zveze, v Vevčah ob sredah zvečer od pol 7. ure dalje in v Preski ob sobotah zvečer od pol 7. ure dalje.

lati, ki bi na vse strani vztrezale, bo težka reč. Komisije bodo imele dovolj dela. O vseh teh stvareh, ki smo jih danes omenili, bo treba še mnogo posvetovanja in že danes opozarjamo delavska društva, naj se brž lotijo tega trdega vprašanja. Iznova pa naglašamo, da nam je zdaj bolj kot kadarkoli potreben delavski list, ki bo vedno odločno zagovarjal delavske zahteve tudi v tem oziru. Zato so pa dolžni delavci sami sebi, da z nabiranjem novih naročnikov omogočijo »Naši Moči« njeno blagovno delo. Današnja številka je predzadnja tretjega letnika. Tah deset dni, kar jih je še do konca meseca, vsi, kar vas je zavednih naših somišljenikov, na delo!

Dr. Krek o zavarovalnem postavnem načrtu.

Na shodu tobačnega delavstva minulí ponedeljek je izvajal dr. Krek sledeče:

Zavarovanje izpremeni vso zavarovalno uredbo v naši državi. Nova postava se bo poznala ne samo pri starostnem, ampak tudi pri bolniškem in nezgodnem zavarovanju. O vas govore izjemne določbe. O tem, kaj storite, prepustim vam. Vršiti se morajo o novem postavnem načrtu temeljita posvetovanja o velevažnem postavnem vladnem načrtu.

Bolniške blagajne ostanejo zvezane s podjetjem, kakor zdaj. Prednosti morajo biti take, kakor zahteva postava. Bolniška podpora bo trajala celo leto. Za tobačno delvstvo je to že zato velevažno, ker je, kakor uči statistika, jetika v tobačnih tvornicah najbolj razširjena. Marsikom se bodo olajšale skrbi in mnogo solza bo manj zdrsnilo po licih.

Pritožbe pojdejo po novi postavi k zavarovalnemu sodišču. Postava določa, da se bodo izbirali zastopniki za zavarovalna sodišča iz raznih bolniških blagajn. Določilo naj bi se, da pride v zavarovalno sodišče tudi zastopnik tobačnega delavstva. O pritožbah bodo sklepali en sodnik in dva prisednika.

Nadsodišče je na Dunaju, kamor se bo lahko pritožil, kdor bo mislil, da ni razsodilo pravilno zavarovalno sodišče.

Nezgodno zavarovanje ostane primeroma tako, kakršno je zdaj. Po novi postavi bo moral podjetnik izkazati posameznikove plače. Če kako leto ne bo zadostovalo, kar bodo plačali podjetniki, se bo še tisto nanje razdelilo, kar bo zmanjkalo zavarovalnici.

Kategorije ne bodo pri novem zavarovanju nič več pomenile.

V tobačni tovarni bo delavstvo večinoma pripadalo II. b, III. a in b ter IV. a kategoriji.

Sodilo ne bo več sedanje tržaško razsodišče, marveč zavarovalno sodišče v Ljubljani.

Starostno zavarovanje.

Tobačno delavstvo dobi zdaj v V. kategoriji po 40 letih 30 K. Postavni vladni načrt določa, da si lahko država kot podjetnik osnuje lastno zavarovalnico. Državna zavarovalnica pa mora nuditi vsaj one podpore, ki jih bo dajala splošna zavarovalnica.

Po postavi bo vlekel preskrbnino, kdor bo dokončal starost 65 let. Za delo nezmožne osebe pa dobe invalidno ali onemoglostno rento. Onemoglost se bo priznala onim, ki bodo tako onemogli, da ne bodo zaslužili tretjino onega zaslužka, ki ga dobe po zmožnostih in znanja njim enake osebe. Med delavstvom pa dočaka 65 leto le malokdo. Večina delavstva bo dobivala onemoglostno preskrbnino.

Država bo dala vsakemu, ki onemore in ki postane star, 90 K na leto.

Zračuna se onemoglost ali starostna preskrbnina tako-le: petkrat toliko, kolikor znaša povprečni letni prispevek zavarovančev, nadalje državnih 90 K in dve desetinki vseh za zavarovanca vplačanih prispevkov.

Kot zgled navajam delavca ali delavko, ki zasluži dnevno 2 K do 2 K 40 h in je uvrščena v III. stopnjo. Po desetih letih bi dobila, ker se plača na leto 18 K, 5krat 18 K je 90 K, prišteje se državni prispevek 90 K, in še dve desetinki celega zanj vplačanega zneseko (180 K), kar znese 36 K, dobi torej $90 + 90 + 36 = 216$ K na leto. Po vašem pokojninskem določilu dobi zdaj na leto 180 K. Po vašem dobi zdaj delavka, če dela 40 let v tvornici, letno 360 K. Po vladni predlogi bi pa dobila 5krat 18 in 90 K državnega prispevka in dve desetinki vseh vplačanih prispevkov (skupaj 720 K) 154 K, torej $90 + 90 + 154 = 334$ K.

Do onemoglostne preskrbnine bo imel delavec pravico, ko bo plačeval prispevke 400

tednov, torej v štirih, oziroma v petih letih. Za fanta, ki bo šel k vojakom, bo prispevala država po II. stopinji. Izgubili tudi ne bodo mičesar obolevi delavci in delavke.

Če bo kdo čakal na starost, bo moral čakati trideset let. Za začetek pa velja, da se bodo morali vsi zavarovati, ki še niso stari 60 let. Čakalna doba se določi z 200 tedni.

Vdova dobi po rajnem možu odpravnino petkrat toliko, kolikor je mož plačal prispevkov in država ji da 90 K. Zakonski in tudi po očetu priznani nezakonski otroci dobi vsak polovico odpravnine, ki gre vdovi.

Zgled: Neki delavec plačuje 6 K na leto. Ko je zavarovan deset let, dobi torej vdova 10krat 6 K, je 60 K, in državni prispevek 90 K ($60 + 90$) torej 150 K, vsak otrok pa 75 K. V tem oziru je postavni načrt boljši, kakor dosedanji penzijski predpisi.

Za vas velja, da vam dá podjetje, ko postane postava razlagani načrt, najmanje to, kar vam že daje vlada. Čul sem že velikrat, da bi tudi vi bili voljni plačevati, če se zviša preskrbnina. Merodajno mora biti, kar je dajala vam že dozdej država, vam mora dajati tudi v bodoče. Na boljšem finančna uprava ne sme biti, kakor je zdaj. Ne gre, da bi postava koristila finančni upravi. Ene prvih stvari, kar bi bilo mogoče doseči, je, da vi obdržite, kar že imate in ste tudi deležni dobrot nove postave. To, kar zdaj izvajam, je zgolj nasvet, o katerem seveda sklepate sami. Prav bi bilo, da obdržite, kar že imate, poleg tega bi pa še plačevali vi in država zavarovalne prispevke, ki jih določa postava in bi seveda bili tudi deležni dobrot nove postave.

Ene glavnih vaših zahtev je bila poštna starostna preskrba. Izgovarjala se je direkcija vedno, da hoče počakati na državno zavarovalno postavo. Zdaj smo na tem, da jo država vpelje. Zdaj je na vas, da izsilite od generalne direkcije, kar je že tolikrat obetala. Za to se zdaj gre, da bi bil delavec ali delavka bolje zavarovan. Vzemite zdaj stvar v roke. Manj ko do zdaj država ne sme dati.

Ko pride zavarovalni načrt v odsek, bom delal na vsi moč, da se izboljša, kar se more izboljšati. Ne bom pa postopal, kakor socialna demokracija, ki zahteva vedno nekaj več. Z vsemi silami bom delal na izboljšanje postave, če bom pa videl, da ne dovolijo več stranke, glasoval, da se nekaj dobi.

Socialna demokracija ima silno lahko stališče. Saj ji za to ni treba glasovati. Socialna demokracija samo predlaga. Silno prijetno stališče, ker ji za to, kje dobiti denar, ni treba skrbeti. Takega demagoškega stališča ne smem imeti. Hudodelec je, ki bi s kakimi neumnostmi preprečeval postavo in bi postal nasprotnik vsega ljudstva. Zdaj preprečiti starostno zavarovanje, se pravi motiti srečo ljudstva, ko se razlije nekoliko solčnih žarkov na delavske obraze. Od naše strani se bo vse storilo, da postane načrt tudi postava. Upa, da Čehi in Nemci ne bodo gnali trme tako daleč, da razbijejo državni zbor. Več kakor po splošni in enaki volivni pravici izvoljen državni zbor ne more biti in če se razbije, je sploh vsaka volitev prazna reč.

Predloženi zavarovalni postavi mora slediti zavarovanje vdov in sirot.

Končno pravi govornik: Ene želje ne morem prezreti, da bi jo ne izrekel. Zdaj je tako važen čas z ozirom na zavarovalno postavo, da mora vsak delavec, vsaka delavka znati, kaj se godi. Če ne drugi, poskrbim jaz, da bo objavljaj edini list vaše struje, »Naša Moč«, kaj se godi in priporoča, da ga naročate.

Po dr. Kreku je drž. poslanec Gostinčar priporočal tesno organizacijo kršč. soc. delavstva.

Delavstvo pozivljamo, naj natančno prouči novo vladno predlogo. Naš list ji posveti vso pozornost. Sami pa skrbite, da svoje želje in zahteve izporočite državnemu zboru. Prav bi bilo, da se pošljejo pred vsem našemu uredništvu, da jih zabeležimo in odpošljemo potem, kamor spadajo.

Tobačno delavstvo.

Naša tvorniška kuhinja ni brez napak, kar je splošno znano in smo tudi opetovano grajali. Veseli nas, da naše graje niso bile zaman. Poveča se namreč kuhinja, ker se zgradi še eno nadstropje in vredi lepa jedilnica. Nadalje se

ob dobivalo opoldne kosilo in sicer zakuhana juha, meso in prikuha za 24 vin. Prostora bo, kakor pravijo, dovolj da se delavstvo ne bo potikalo po tvornici, da je. Ni pa samo kuhinja potrebna preosnov, so še stvari, ki jih najodločnejše obsojamo in grajamo. Oglejmo si tiste prostore, kjer se vrše zdravniške ordinacije. Že čakalnica je pravi škandal, ima zgolj en vhod. Če čaka zdravnika 20 oseb, je že nabasano polna. Pozimi je v njej mrzlo, zračenje je nemogoče, vhod gre na vrt, zaduhla je, zdravje še pospešuje, ker je v zvezi s straniščem. Za prenašanje nalezljivih bolezni je čakalnica kakor nalašč. Ljudje so prišljeni, da se tišče eden drugega in ni čuda, da se lahko preneso glivice, ki povzročajo nalezljive bolezni, kakor davica, škrlatica, ošpice itd. Ordinacijska soba ne zadošča zahtevam moderne zdravniške ordinacije. Morala bi biti popolnoma ločena, tako da se podvržejo bolniki lahko vsaki, tudi zaupni preiskavi, pa ni in je zdaj naravnost izključeno. Ločena je namreč le po enih vratih od čakalnice, kjer se čuje vsaka beseda, vsaka kretnja. V zvezi je tudi s prostorom, ki leži med vratarjevim stanovanjem in portirjevo ložo, kjer se zbirajo čuvaji, ki bi pač zaslužili boljši prostor v težavni svoji službi. Na vse strani se čuje izpraševanje bolnikov, kar je tako mučno za bolnike kakor tudi za zdravnike. Ordinacijska soba je premajhna. Vanjo ni mogoče spraviti vseh preiskovalnih priprav, posledica: nemogoče je, da bi se izvršile vse potrebne preiskave. Ker je ordinacijska soba takorekoč v zvezi s prostori, ki so takorekoč zarezališča najrazličnejših bolezni povzročujočih glivic, je samoobsebi umljivo, da je nemogoča vsaka količkej večja operacija, ker se more aseptično izvršiti. Za to je preureditev teh prostorov nujna potreba. Že v naši spomenici smo navajali, da so delavnice pretesne. Delavke revice so stisnjene kakor vkovane v železne verige. V takih razmerah se pljuča in prsni koš mikdar ne odpočijeta. Kakor v železnem oklepu morajo sedeti delavke v naših delavnicah v slabem zraku, ker ni preskrbljeno za zračenje tako, kokor bi moralo biti. Na delavko nepride 5 m³ zraka, kakor to zahteva naša voda za delavnice. Zračni se pri nas tako, kakor se je zračilo ob tistih časih, ko še niso poznali modernih zračevalnih priprav, ki so vrejene tako, da ni treba trpeti ob vednem prepilju, ki je v naši vzor tvornici običajen. Pa naša stranišča. Zgraža se nam, ko mislimo nanje. Ob času, ko imajo zasebna podjetja, lepa, zdrava, nesmrdeča stranišča po angleškem vzoru že tudi v Ljubljani, pa imamo pri nas stranišča zgrajena menda po predvesolnopotopskih vzorcih. Stranišča bi morala biti priročna, ne pa kakor zdaj, ko morajo hoditi delavke tudi pet minut v stranišče in to po prostem, kar je osobito ob dežju, snegu ali mrazu pripravno. Pri vsakem oddelku bi moralo biti potrebno število takih stranišč, kakršna pozna naš moderni čas. Dokler se to ne uredi, je pa nujna potreba, da se napravijo vsaj pokriti hodniki k straniščem. Za zdaj dovolj, a pečali se bomo še z razmerami v naši »prezvorni« tobačni tvornici.

Uredništvo »Glasnika« nas naproša za objavo sledečega: Urednik »Glasnika« se dobi vsak četrtek od 6. ure zvečer v prostorih S. K. S. Z. Ker je dobil zadnji čas veliko pritožb iz tobačne tvornice glede na postopanje novega ravnateljna, prosi, naj se mu naznani vsaka še tako malenkostna pritožba, da se preišče in da se, če bo potrebno, prav odločno nastopi. V nedeljo 22. t. m. bo v S. K. S. Z. v ta namen od 10. dopoldne naprej.

Papirno delavstvo.

Socialni kurz

za vevško delavstvo dobro napreduje. Prvi večer je obravnaval njega voditelj Fr. Terseglav bistvo socialnega vprašanja ter sodobne gospodarske razmere in družabna naziranja. Prvi večer je posetilo veliko delavstva zlasti žen. Diskusije ni bilo.

Drugi večer je F. Terseglav nadaljeval prvotna razmotrivanja. Obrazložil je tri družabne sestave, liberalni, socialno-demokratski in krščansko-socialni. Podal je tudi zgodovinski pregled in razvoj. Zanimivo je bilo izpraševanje, pri katerem se je pokazalo, da so posetniki večerov pazno sledili izvajanjem ter jih doobroba umeli. Navzočih pa je bilo jako malo, kar treba zelo grajati, tembolj se pa mora pohvaliti tiste žene in dekleta, katerih

slabo vreme ni oviralo na tako potrebnem delu delavske samozobrazbe.

Tretji večer, ki se je vršil v sredo 18. t. m., je bil zopet zelo dobro obiskan. Tudi moških je bilo precej. Vseli nekako 70. F. Terseglav je razložil novo socialno zavarovavno predlogo v zvezi z izvajanjem prejšnjih dveh večerov, ki so merila na to, da se delavsko vprašanje mora reševati tudi potom zakonodaje po gotovih načelih. Socialno-zavarovavno predlogo smo si ogledali tako glede na načela, na katerih je zgrajena kakor tudi glede na zavarovavnotehniške podrobnosti, pri čemer smo si glavne stvari zabeležili in nekoliko računali. Med predavanjem in po njem se je vnela diskusija ter se je pri tem opozarjalo tudi na potrebo izpopolnitve tehničnih določil, zlasti pa kar se tiče odpravnin za zaostale, ki bi se pač tudi morale razširiti v dosmrtno rente. Sklenilo se je posvetovati se v strokovnem društvu o posameznostih postav ter formulirati tozadevne želje delavstva s posebnim ozirom na naše lokalne in strokovne razmere. Zavarovanje samostojnih smo le v toliko obdelali, v koliko pride v poštev za delavca, ki prestopi iz nesamostojnega v samostojno razmerje.

Naposled sta nas predavatelj in za njim predsednik strokovnega društva vnela za »Našo Moč«. Prvi je povedal marsikaj bridko resnico, opozarjajoč zlasti na požrtvovalnost, ki jo kaže glede na lastna glasila nasprotno delavstvo. Dejal je, da delavca ali delavko, ki nista naročena na lastno glasilo, ne more respektirati. Predsednik je povdarjal potrebo agitacije.

Prihodnji večer po navadi.

× × ×

V Preski je obrazložil minulo soboto ob socialnem kurzu Moškerc določila postave o delavskem zavarovanju. Udeležba lepa. Socialni kurzi v Preski se vrše ob sobotah zvečer od pol 7. ure dalje.

Vevče. Strokovno društvo popirnega delavstva je imelo dne 8. tm. svoj izredni občni zbor. Kakor je stavka marsikaj izpremenila, tako je tudi nastalo v strokovnem društvu nesporazumljenice. Člani so namreč zahtevali sami, naj se povišajo prispevki. Odbor je bil za to prisiljen, da skliče izredni občni zbor, na katerem je govoril Ivan Nep. Gostinčar o pomenu in o koristih strokovne organizacije. Določilo se je, da se plačuje mesečno 20 vin., kar sicer ni veliko, a le še enkrat toliko, kot dozdaj. Uveljavi se ta sklep z januarjem 1909. Nadalje so bili izvoljeni za častne člane: Ivan Brence, duhovni svetnik v Preski, dr. Ivan Šusteršič, Jožef Gostinčar in župan Jakob Dimnik. Vpisalo se je več novih članov. S tem korakom se društvo zopet poživljuje. Upamo, da visoko dvignemo prapor strokovne organizacije do one stopnje, ki jo mora doseči v sedanjih razmerah vsako strokovno društvo. Pozivamo vse delavstvo, naj pristopi strokovnemu društvu.

Medvode. V naši tvornici se zelo hitro menjavajo uradniki, tako da bomo kmalu imeli vse nove. Višji delovodja Tripel je premeščen v Vevče. Čezenj se nimamo mnogo pritožiti, samo preveč nas je imel za nepoštene. Vsako stvar je nam zaklepal. Vevško delavstvo naj ga opomni, naj ne bo tako nezaupljiv, saj smo Slovenci pošteni ljudje. Tudi neki Kopp gre menda ob Novem letu proč. Točili za njem ne bomo solza; saj je med stavko ravno on oviral, da se tako dolgo niso pričeli pogajati.

V goričanski tvornici jih imamo nekaj, ki jih opozarjamo, naj postopajo lepo mirno z delavci osebno pa z delavkami. Nikar naj ne prezirajo tistih, ki so med štrajkom bolj na stražo hodili. Če se ne izpametvajo, objavimo prihodnjič imena.

S Sorškega polja. Vode v naših tvornicah zelo pomanjkujeta. V goričanski tvornici moremo le malo delati. Sora je namreč tako upadla, da skoraj na polovico ne moremo napraviti. Prej smo mi štrajkali, zdaj pa voda.

Rudar.

Idrija. Z ozirom na razne domišljije, glede vplačevanja mesečnih prispevkov o razne pravice imajočih članov preskrbninske blagajne, smo si vzeli čas, da narišemo razliko starih po §§ 75, 76 in 77 brat. skladnice pravil zavarovane skladničarje, ki plačujejo 3% odstotka od skupnega mesečnega zaslužka, pa vedno tarnajo, da plačujejo v preskrbninsko blagajno

večje svote kot po §§ 34 in 35 pravil brat. skladnice zavarovanci. Ker se je preskrbninska blagajna ustanovila leta 1898., so po uveljavljenju teh pravil večinoma zavarovani člani le v preskrbninskem razredu; zato je za njih preskrbnine, kakor je razvidno iz razpredelnice Ia in Ib, še majhne, za male dobave so tudi male zahteve posebno za mlade člane, za tretji preskrbninski razred, ki se je za leta 1898. vspregete člane, z letom 1908 pričel bo pa že večje prispevke za vplačevati, posebno če so že stari oziroma oženjeni. Kakor smo že omenili, da po § 77 naložene dolžnosti članov, to so 3% odstotki skupnega zaslužka, katere plačujejo le za dosego 200 K letne preskrbnine, v slučaju smrti članov pa dobi ostala zapuščena družina $\frac{1}{4}$, to je 66:66 K, tudi ako je rajni soprog oziroma oče sam smrt zakrivil, ali ako je bil radi hudodelstev dalj časa kaznovan, ostalo pa z leta 1902. in 1907. popravljena določila preskrbnin, katero izplačevanje višjih preskrbnin penzijskemu etatu pristojni lahko v zgoraj omenjenemu slučaju svote nad 200 K oziroma 66:66 K odtegne, kar se novim po letu 1898. sprejetim članom v slučaju onemoglosti ista svota letne preskrbnine, za katero je zadnji čas vplačeval, cela izplača. Danes vam toraj predložimo naložene dolžnosti 15-letnega vstopivšega člana, ako se v teku petih let pomakne v višji plačilni, oziroma v višji preskrbninski razred.

Starost člana za prestop v višji preskrbninski raz.	Plaćilni oazred	Preskrbninski raz.	Razpredelnica Ia				Razpredelnica Ib							
			Visokost določene preskrbnine posameznih raz.		Vplačevanje mesečnih prispevkov za dosego označenih letnih preskrbnin (§ 34).		Visokost določene preskrbnine posameznih raz.		Vplačevanje mesečnih prispevkov za dosego označenih letnih preskrbnin (§ 34).					
			K	v.	za rudarje	za zunanje	K	v.	za rudarje	za zunanje				
15 20	IV. b	I.	200	—	—	49	—	53	200	—	—	49	—	53
20 25	IV. a	II.	28	55	—	10	—	10	23	83	—	08	—	09
			228	55	—	59	—	63	223	83	—	57	—	62
25 30	III. b	III.	41	67	—	19	—	19	36	95	—	17	—	17
			270	22	—	78	—	82	260	78	—	74	—	79
30 35	III. a	IV.	54	80	—	33	—	34	50	07	—	31	—	31
			325	02	1	11	—	1	16	310	85	1	05	1
35 40	II. r. b	V.	67	93	—	56	—	56	63	20	—	53	—	52
			392	95	1	67	—	1	72	374	05	1	58	1
40 45	II. r. a	VI.	81	05	—	95	—	93	76	33	—	89	—	88
			474	—	2	62	—	2	65	450	38	2	47	2
45 50	I. r. b	VII.	94	18	—	1	60	1	54	89	45	1	52	1
			568	18	4	22	—	4	19	539	83	3	99	3
50 55	I. r. a	VIII.	107	29	—	2	68	2	54	102	57	2	56	2
			675	47	6	90	—	6	73	642	40	6	55	6
55 —	I. r. a	IX.	67	93	—	2	15	2	28	63	20	2	28	2
			743	40	9	35	—	9	01	705	60	8	83	8

Take mesečne prispevke plačujejo člani po § 34. zavarovani, to je samci (neozženjeni). Kako se plačevanje po § 35. za njih svoji poviša, pojasni se v prihodnjič.

Z lastnimi močmi.

Krasen družinski večer »Ljubljane« bo prihodnjo nedeljo, dne 22. novembra, ob 8. uri zvečer v veliki dvorani »Uniona«. Sodeluje popolni orkester izvrstne »Slovenske filharmonije«. Na sporedu je tudi več komičnih prizorov. Posebno pozornost bo vzbudil zopetni nastop bivšega odličnega komika slovenskega gledališča g. Urbančiča. V nedeljo zvečer v »Union«!

Javen shod v prostorih gosp. A. Jegliča je bil zanimiv. Res je, da naši somišljeniki niso bili na shodu polnoštevilno zastopani; od izostalih je pričakovati, da se zaneprej bolj brigajo za stanovske koristi! Socialna demokracija je bila zastopana polnoštevilno in radi tega je imel shod še večji pomen. Gosp. Ziller je v krepkih besedah ožigosal zlorabljanje delavcev od strani rdečih voditeljev. Ker pa so bili »zvesti Kristanovi poslušavci« radovedni, kdo so te glavice, so jih — zvedeli. Upamo, da ta imena ne pozabijo, četudi jih lepi Tonček ne okoplje v reki »Pozabljenja«. Poslanec Demšar je lepo opisal, da ni onega prepada med delavci in kmeti, kot ga razkričava socialna demokratična stranka, ampak da se slovenski delavec in slovenski kmet lahko vzajemno podpirata. Gosp. M. Moškerc nam je razložil o delavskem zavarovanju, pri čemer so se s drugimi zopet pokazali, da jim njihov Tonček o tem ni nič povedal. Dober svet zanje bi bil, naj »bero« »Slovenca« in »Našo Moč«, potem ne bodo prejeli samo enostranske »izobrazbe« v gonji zoper te »hudobne klerikalce« od premetenega Tončka! Dobili so besedo tudi kontra-govorniki, ali iz njih je pa govoril »Rdeči Prapor«, »Naprej« in tudi ne čudite se — »Gorenjec«. Gospod Ruech, predsednik splošnega podpornega društva se je hudoval na vlado

in na poslance, ker je bila njegova prošnja za podporo društvu odklonjena. Hvalil pa je kranjsko »šparkaso«, ker je ta nakazala podporo. To je torej ono plemenito maščevanje kranjske hranilnice, ki se maščuje nad Tržičem mesto nad Ljubljano! Ako je gosp. Ruech konsekventen, naj bi bil tudi pripoznan, da je imela ravno ta hranilnica dosti tržiških vlog. Toraj se to že tudi »gebira«! Hranilnica in posojilnica v Tržiču bi v enakem slučaju isto storila! Znano nam je pa tudi, da so ljubljanski delavci izprožili misel v »Naši Moči«, da bi imeli svojo lastno hranilnico in posojilnico. Ali bi ne bila podpora od take hranilnice bolj častna, gospod Ruech?! Dalje smo čuli še ugovore par fantov, ki so bili pa le ocvirki iz listov, pri kojih se je takoj izkazalo, da — čudno dišijo. Ob tej priliki je padel tudi odgovor na »Naprej«, naj se izkaže v »Slovenca«, kake podpore so dajali klerikalci. Očitati ni najlepše delo, ali vprašali ste nas. Shod je bil podučen za vse in nikomur ne more biti žal, da je bil zraven. Tončkovi poslušavci so tu slišali marsikaj, kar jim on ne pove, naši somišljeniki so pa na tem shodu tudi lahko spoznali, da je le v resnem delu za ljudstvo naš spas.

Organizacija tekstilnega delavstva. V »Našo Moč« z dne 5. junija 1908 sem napisal članek, ki pozivlje delavstvo, da naj se bolj krepko organizira. Proti koncu članka sem pozival odbore strokovnih društev, naj obrnejo pozornost na skupno organizacijo. Kaj se je o tem do sedaj storilo, mislim da prav nič. Ali more res tekstilno delavstvo biti vedno suženj. Ali delavstvo iz štirih predilnic na Kranjskem res ni toliko zavedno, da bi stopilo v eno organizacijo, v kateri bi se moglo braniti proti par kapitalistom. Koliko so se izboljšale razmere po predilnicah v zadnjem času za delavstvo prav nič, temveč poslabšale so se. Delavstvo mora vse dražje plačevati najmanj za 25%. Koliko so se podražili izdelki po predilnicah, je vam vsaj deloma znano, in kdo ima od tega koristi, samo kapitalisti. Zato je naša dolžnost in skrajni čas, da se bolj organiziramo. Koliko je še delavstva v predilnicah na Kranjskem, ki niti v strokovnih društvih niso. Komu je podobno to delavstvo? Vsak organiziran delavec in delavka mora skrbeti, da so tudi njih sodelavci in sodelavke v strokovnem društvu. Ako se jim pa to ne posreči zlepa, potem se jih mora popolnoma prezirati povsod, da jim s tem pokažemo, da niso vredni občevanja z zavednim delavstvom. Vprašam vas delavci in delavke, ali bomo pustili, da pride socialna demokracija na vrhunc in da nas pomandra. Ne! Krščansko socialno delavstvo po predilnicah je samo zadosti zavedno, zato ve, kaj mu je storiti. Organizirajmo se, da bomo močni proti našim zatirancem in nepremagljivi pri naših zahtevah. Vsak delavec in vsaka delavka mora biti naročnik na edini delavski list »Naša Moč«, ki zastopa krščansko socialno delavstvo. Vse delavstvo mora biti v strokovnem društvu in vsa društva v eni organizaciji. Potem smemo upati na boljšo bodočnost.

Delavec.

Mrtvaščino je treba plačati za mesec november in ki se prične plačevati s 1. decembrom za sledeče umrle člane oziroma soproge članov: 1. Julij Dreksler, Dunaj. — 2. Marija Süß, Baden. — 3. Alojzija Erhart, Rietz. — 4. Franc Koller, Steyer. — 5. Franc Pölz, Gradec. — 6. Magdalena Bogner, Matzleinsdorf. — 7. Krištof Födinger, Isl. — 8. Ivan Ehler, Moravska Lepa gora. — 9. Marija Watzke, Neumarkt. — 10. Albert Weikersdorfer, Hainfeld. — 11. Ana Langer, Floridsdorf. — 12. Ignacij Jahn, Matzleinsdorf. — Plačati je za 12 smrtnih slučajev po 5 vin., skupaj 60 vin.

Hrastnik. Ko so naši nemčurji pred dvema letoma snovali nemško šolo, je pisala »Naša Moč«, kakšna budalost je taka šola v slovenskem kraju. Zato noben zaveden delavec ne pošlje svojega otroka v to m-učilnico, ampak rajši v šestrazredno dosedanjo šolo, kjer se otroci na podlagi materinega jezika naučijo nemščino, kolikor jo potrebujejo. V nemški šoli pa ne znajo otroci ne nemški ne slovenski. Kake razmere so v tej poneumnevalnici, popisuje sam bivši učitelj Hans Tancer. Komandanti so pri tej šoli pisarja Auer in Besner, trovec Vc-rik in direktor Vilčnik. Ti se gotovo zastopijo na pouk in na to, kaka naj bo šola, da otroci slovenskega delavca ostanejo bedaki in sužnji Nemca! In takim ljudem naj mi zaupamo svojo deco? Nam se zdi, da so to ti možje sami potrebni šole, kjer bi se jim streznila njihova pri-smojena pamet.

Zastonj torej brezplačno
dobi vsak človek
v lekarni Trnkóczy zraven
rotovža, lepo tiskano **deset**
zapovedi za zdravje.
Tudi po pošti se brezplačno
razpošiljajo.

Tovarna
za stole

Franceta Švigeljna
na Bregu, p. Borovnica, Kranjsko
izdeluje 2805 26-2

vsakovrstne stole
od preprostih do najfinejših po
najnižjih cenah brez konkurence.
Ilustrovan cenik pošlje se na zahtevo za-
stonj in franko.

Delavke in delavci pozor!
Najcenejše
dežnike in solnčnike
domačega izdelka
priporoča po najnižji ceni in najboljši
kakovosti

Josip Vidmar
v Ljubljani
Pred škofojlo št. 19, — Stari trg št. 4.
Prešernove ulice št. 4.
Popravila točno in ceno.

Cene brez konkurence!

A. Lukić
Ljubljana, Pred škofojlo 19,
priporoča svojo
veliko zalogo izgotov-
ljenih oblek za dame,
gospode, dečke in de-
klice po najnižji ceni.

Solidna postrežba!

Ustanov-
ljeno leta
1862.

Milko Krapeš urar

Podružnica Resljeva cesta št. 2 v Ljubljani
prej g. Jos. Černe. Podružnica Resljeva cesta št. 2
prej g. Jos. Černe.

Jurčičev trg šte. 3, pri železnem mostu
priporoča svojo bogato zalogo
zlatih, srebrnih, tula- in nikelnastih
ur, verižic, stenskih in nihalnih ur, uhanov in prstanov
Kupuje in zamenjava staro zlato in srebro.
Gosp. urarjem v mestu in na deželi priporočam
izredno veliko svojo zalogo furnitur.
Glavno zastopstvo za Kranjsko zaloga strun
za nihalne ure v vseh dolžinah in debelostih.
Slovenske plošče za gramofone, kakor tudi gramofone
in igre.

Ustanovljeno leta 1845.

JOS. REICH
Edini zavod
za kemično čiščenje obleke ter za-
storjev, barvarija in likanje usnja
na par

**Poljanski nasip —
Ozke ulice št. 4.**

Sprejemališče
Šelenburgove ulice šte. 3.
Postrežba točna. Solidne cene.

Gričar & Mejač
Ljubljana, Prešernove ulice 9
priporočata
svojo največjo zalogo zgotov-
ljenih oblek za gospode,
dečke in otroke in

**novosti v
konfekciji za dame.**

Pozor, slovenska delavska društva!

Kupujte svoje potrebščine pri znani in priporočljivi domači manufakturni
trgovini:

Češnik & Milavec
(pri Češniku)

Špitalske ulice Ljubljana Lingarjeve ulice

v kateri dobite vedno v veliki izbiri **najnovejše blago**
za ženska in moška oblačila.

Postrežba poštena in zanesljiva. Cene najnižje.

Putniki v Ameriko
Katen želijo dobro, po ceni in
za nesljivo potovati naj se obrnejo
Simona Hmetzka
v Ljubljani Kolodvorske ulice 20.
Kakovostna Popravila daje se brezplačno.

Istotam sprejemajo se dobri in zanesljivi
zastopniki.

Ivan Podlesnik ml.
Ljubljana - - - Stari trg šte. 10

Priporoča svojo
trgovino
s klobuki
in čevlji

Velika zaloga
Solidno blago
Zmerne cene

